

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HOÁ - NGHỆ THUẬT

**TÌM HIỂU DÂN CA SOỌNG CÔ
CỦA
NGƯỜI SÁN DÌU, XÃ ĐẠO TRÙ,
HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HOÁ**

Giảng viên hướng dẫn :

Sinh viên thực hiện : KIỀU THỊ TUYẾT

Lớp : QLVH 6A

Khoá học : 2005 - 2009

HÀ NỘI – 2009

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	4
1. Lý do chọn đề tài	4
2. Mục đích nghiên cứu.....	6
3. Phương pháp nghiên cứu.....	6
4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu.....	6
5. Cấu trúc của đề tài	6
CHƯƠNG 1	7
ĐẶC ĐIỂM ĐỊA LÍ, KINH TẾ, VĂN HÓA	7
XÃ ĐẠO TRÙ, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC	7
1.1. Đặc điểm địa lí, kinh tế, văn hóa huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	7
1.1.1. Lịch sử hình thành.....	7
1.1.2. Đặc điểm địa lý, dân cư	8
1.1.3. Đặc điểm về kinh tế.....	9
1.1.4. Đặc điểm về văn hóa	11
1.2. Đặc điểm kinh tế, văn hóa xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc:	12
1.2.1. Lịch sử hình thành.....	12
1.2.2. Đặc điểm kinh tế của người Sán Dìu xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, Tỉnh Vĩnh Phúc.....	15
1.2.3. Đặc điểm văn hoá của người Sán Dìu xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	16
CHƯƠNG 2	36
DÂN CA SOỤNG CÔ CỦA NGƯỜI SÁN DÌU	36
XÃ ĐẠO TRÙ, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC	36
2.1. Khái quát dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu	36
2.2. Dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	47
2.2.1. Hát ru Soọng Cô.....	47
2.2.2. Soọng Cô hát trong ngày dựng và khánh thành nhà mới.....	48
2.2.3. Soọng Cô hát trong lễ mừng thọ	48

2.2.4	<i>Soọng Cô hát trong lao động sản xuất</i>	49
2.2.5	<i>Soọng Cô hát giao duyên</i>	52
2.2.6	<i>Soọng Cô hát trong đám cưới</i>	61
2.3	Giá trị đặc sắc trong dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu, xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	64
2.3.1	<i>Giá trị nhân văn</i>	64
2.3.2	<i>Giá trị nghệ thuật</i>	67
	CHƯƠNG 3	72
	DÂN CA SOỌNG CÔ TRONG ĐỜI SỐNG SINH HOẠT HIỆN NAY CỦA NGƯỜI SÁN DÌU XÃ ĐẠO TRÙ, HUYỆN TAM ĐẢO, TỈNH VĨNH PHÚC, GIẢI PHÁP BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐẶC SẮC CỦA DÂN CA SOỌNG CÔ	72
3.1	Dân ca Soọng Cô trong đời sống sinh hoạt hiện nay của người Sán Dìu, xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	72
3.1.1	<i>Những mặt tích cực</i>	72
3.1.2	<i>Những mặt còn hạn chế</i>	79
3.1.3	<i>Nguyên nhân mai một dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc trong giai đoạn hiện nay</i> ..	83
3.2	Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị trong dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu, xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc	85
3.2.1	<i>Về phía ngành Văn hoá- Thông tin tỉnh Vĩnh Phúc</i>	85
3.2.2	<i>Về phía xã Đạo Trù</i>	87
3.2.3	<i>Về phía ngành giáo dục</i>	89
	KẾT LUẬN	90
	TÀI LIỆU THAM KHẢO	91
	PHỤ LỤC	92

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Có lẽ rằng không phải quốc gia nào trên Thế giới cũng được thừa hưởng, một nền âm nhạc dân gian phong phú và nở rộ như ở Việt Nam. Trải dài từ bắc vào nam đâu đâu ta cũng bắt gặp những câu hát dân ca mượt mà, đầm thắm.

Dân ca là những bài hát ru, hát giao duyên, trò chơi trẻ em, các điệu hát trong khi làm việc, trong các lễ hội, các điệu hò, điệu lí ... Dân ca thể hiện tâm tư, tình cảm của nhân dân lao động, thể hiện đặc trưng và bản sắc của từng vùng. Hiểu được dân ca Việt Nam sẽ mang lại một niềm tự hào cho chính mình, tạo một sự hãnh diện trong lòng khi đất nước có một nền âm nhạc dân gian phong phú. Ngoài dân tộc Việt hay Kinh, chúng ta còn có 53 sắc tộc anh em khác sống rải rác trên khắp lãnh thổ Việt Nam với hàng trăm thể loại dân ca, khí nhạc hoàn toàn khác với dân tộc Việt. Trong số 53 dân tộc anh em đó âm nhạc của đồng bào Sán Dìu cũng được coi là thể loại vô cùng độc đáo.

Nếu có ai đó đã một lần đến Đạo Trù hay những bản làng của người Sán Dìu ở huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc sẽ ngỡ ngàng khi bất chợt nghe đâu đó trong buổi bình minh lấp lánh, trong làn sương mai mờ ảo của núi rừng, những buổi chợ phiên hay bên những cánh đồng màu mỡ bỗng vang lên những câu hát Soọng Cô, bản tình ca muôn đời của đồng bào Sán Dìu huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

Cứ mỗi độ xuân về, khi công việc mùa màng đã xong xuôi, từ khắp các thôn bản thanh niên nam nữ người Sán Dìu ở Tam Đảo, Vĩnh Phúc lại bắt đầu rủ nhau đi hát Soọng Cô. Tiếng hát như sợi chỉ màu kết nối sợi tình, se duyên chồng vợ. Đó cũng là trái ngọt của sự giao hoà âm dương giữa thiên nhiên, đất trời và lòng người.

Đối với những người con quê hương Đạo Trù nơi tập trung đông nhất số đồng bào Sán Dìu sinh sống, dân ca Soọng Cô đã thực sự trở thành món ăn tinh thần không thể thiếu và có ý nghĩa vô cùng sâu sắc. Giống như người Quan họ đồng bào Sán Dìu hát những làn điệu Soọng Cô với nhau suốt đêm. Qua mỗi đêm hát ấy dường như con người được hiểu về nhau hơn, thương yêu nhau cũng nhiều hơn thêm nữa. Những câu hát Soọng Cô đã trở thành sợi dây gắn kết mỗi lương duyên trai gái, để rồi qua thời gian tình yêu được đơm hoa kết trái, con trai, con gái Sán Dìu lại cùng nhau hát Soọng Cô Lán Xả, Soọng Cô Hoi Va Chiu trong ngày cưới của đôi bạn trẻ chúc họ yêu thương nhau đến tận khi đầu bạc răng long, chúc cho hai họ thuận hoà. Dân ca Soọng Cô đối với người Sán Dìu ở xã Đạo Trù còn mang ý nghĩa giáo dục sâu sắc. Mỗi bài ca là khúc tâm tình ngợi ca tình yêu quê hương, đất nước; mỗi bài cũng là lời dạy con cháu phải biết ăn ở có nhân, có đức, kính trên nhường dưới, phải biết yêu lao động và hăng say lao động. Nó còn là lời trách móc, giận hờn...phản ánh đầy đủ khía cạnh của cuộc sống.

Tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân khác nhau dù ngành văn hoá thông tin tỉnh Vĩnh Phúc đã phối hợp với Phòng Văn hóa -Thông tin huyện Tam Đảo, Ban Văn hóa xã Đạo Trù triển khai một số chương trình nhằm bảo tồn dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu nhưng Soọng Cô vẫn đang đứng trước nguy cơ dần mai một.

Nhận thấy những nét độc đáo trong đời sống tinh thần của người Sán Dìu đặc biệt là trong sinh hoạt âm nhạc. Sinh ra và lớn lên tại mảnh đất giàu truyền thống anh hùng Vĩnh Phúc, người viết đã lựa chọn một đề tài về âm nhạc dân gian của người Sán Dìu làm khoá luận tốt nghiệp của mình, đó là: ***“Tìm hiểu dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu, xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.”*** nhằm khám phá ra cái hay cái đẹp trong dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu, dựa trên cơ sở phân tích, đánh giá,

tổng hợp số liệu để đưa ra thực trạng và giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị quý báu của dân ca Sọng Cô - tài sản chung của cả dân tộc Việt Nam.

2. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu đề tài, nhằm tìm hiểu nét độc đáo trong dân ca Sọng Cô của người Sán Dìu xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc, đồng thời giới thiệu loại hình dân ca này đến với đông đảo quần chúng nhân dân.

Đề tài còn nêu ra những mặt hạn chế, tích cực trong công tác bảo lưu, đồng thời tìm ra nguyên nhân nhằm bảo tồn vốn dân ca Sọng Cô của người Sán Dìu.

3. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài sử dụng phương pháp nghiên cứu sau:

1. Quan sát thực tế.
2. Thu thập tài liệu.
3. Phỏng vấn.
4. Điều tra xã hội học.

4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: dân ca Sọng Cô - Lối hát ví giao duyên của người Sán Dìu.

- Phạm vi nghiên cứu: hát Sọng Cô của người Sán Dìu ở xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

5. Cấu trúc của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham kham khảo, mục lục, phụ lục đề tài có cấu trúc 3 chương:

Chương 1. Đặc điểm địa bàn cư trú, kinh tế, văn hóa của người Sán Dìu tại xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

Chương 2. Dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu tại Xã Đạo Trù, huyện Tam Đảo, tỉnh Vĩnh Phúc.

Chương 3. Dân ca Soọng Cô trong đời sống sinh hoạt của người Sán Dìu tại Xã Đạo Trù - huyện Tam Đảo - tỉnh Vĩnh Phúc hiện nay. Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị đặc sắc của dân ca Soọng Cô.

KẾT LUẬN

Có thể nói rằng, dân ca Soọng Cô không nhiều về số lượng cũng không lan toả như nhiều loại hình dân ca khác, nhưng bằng chất lượng nghệ thuật Soọng Cô vẫn có sức sống lâu bền trong cộng đồng người Sán Dìu tại Việt Nam. Người Sán Dìu ở mọi miền tổ quốc đều sử dụng dân ca Soọng Cô như chất keo gắn chặt tình đoàn kết.

Âm nhạc dân gian của người Sán Dìu với những đặc tính riêng cùng hoà cung với nền âm nhạc dân gian Vĩnh Phúc - một vùng đất tự hào là cái nôi của các thời đại Vua Hùng, đã trở thành một bộ phận quan trọng trong tổng thể nền dân ca Việt Nam. Vì thế nét độc đáo của dân ca Soọng Cô phải được khai thác bảo vệ, mở mang đúng hướng. Đó là trách nhiệm của các cấp, các ngành nhưng trước hết là lương tâm và trách nhiệm của những người làm công tác Văn hoá- Văn nghệ.

Nghiên cứu dân ca Soọng Cô của dân tộc Sán Dìu là công việc cần thiết nhằm xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc. Tuy nhiên, không chỉ riêng địa bàn xã Đạo Trù nơi có nguồn gốc của dân ca Soọng Cô mà đây đã trở thành một vấn đề cần quan tâm của ngành văn hoá trong công tác bảo tồn vốn văn hoá của người Sán Dìu trong phạm vi cả nước.

Qua đề tài tìm hiểu dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu người viết luôn hy vọng rằng cùng với nỗ lực chung của cả nước trong công tác giữ gìn nét đẹp của văn hoá truyền thống; đề tài đây còn nhiều thiếu sót nhưng cũng đóng góp một phần nhỏ bé vào việc bảo lưu vốn dân ca Soọng Cô của người Sán Dìu - tài sản vô giá của dân tộc Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1.NXB Âm nhạc (2004), Dân ca người Việt.
- 2.NXB Hà Nội (1999), Truyền thống và hiện đại trong văn hoá.
3. NXB Thành phố Hồ Chí Minh (1999), Tìm về bản sắc văn hoá Việt Nam.
4. Tài liệu của UBND xã Đạo Trù – huyện Tam Đảo- tỉnh Vĩnh Phúc.
5. Tạp chí Thanh niên, Dân tộc thiểu số và miền núi, số 2/ tháng 1/2008.
6. Tạp chí Văn hoá- Thể thao Vĩnh Phúc 2001.
7. Các nguồn từ INTER NET:
 - [Http//.w.w.w.Baovinhphuc.com](http://www.Baovinhphuc.com)
 - [Http//.w.w.w.dulichvietnam.com.](http://www.dulichvietnam.com)
 - [Http//.w.w.w.Vietnamcayda.com](http://www.Vietnamcayda.com)

PHỤ LỤC